

Ondatra zibethicus

Synonyma:

České jméno: ondatra pižmová

Anglické jméno: muskrat

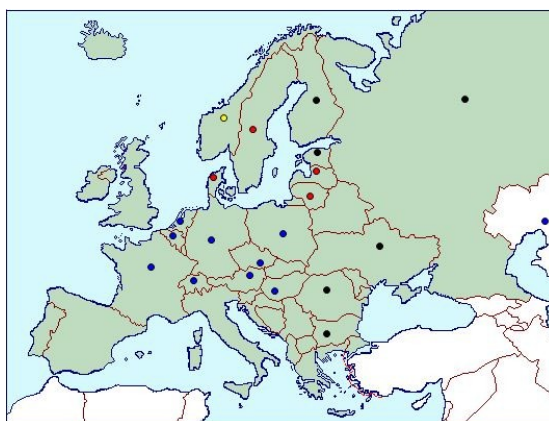
Čeleď: *Cricetidae*

Obr. 1 *Ondatra pižmová*. Foto: Hannes Grobe

Původ: Severní Amerika, vyjma nejsevernějších oblastí.

Sekundární rozšíření: Prvně byla vysazena v Evropě v roce 1905, a to na zámku v Dobříši knížetem Josefem Colloredo-Mansfeldem. Odtud se ondatra začala šířit Evropou, stejně jako úniky z farem z různých částí Evropy (Francie, Belgie) a záměrnými introdukcemi (Finsko, Rusko). Dnes se vyskytuje od evropského pobřeží Atlantiku po východ Sibíře (chybí pouze na Pyrenejském poloostrově, Britských ostrovech, v Itálii a Řecku), šíří se i do Číny, Mongolska a Koreje. Vysazena též v Argentině v oblasti Ohňové země.

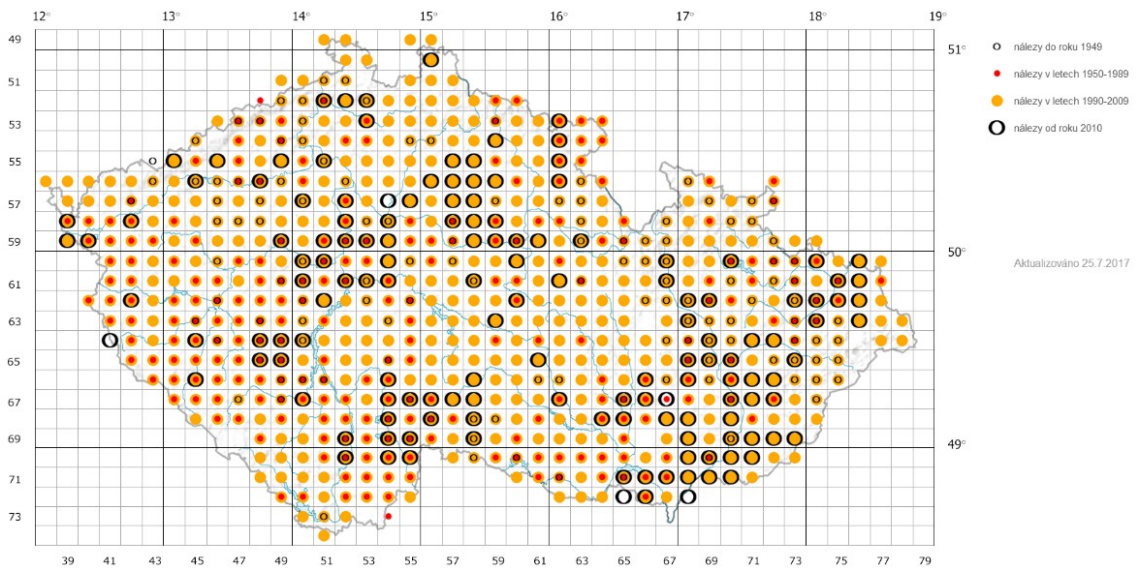

● Plošné rozšíření ● Lokální rozšíření ● Přítomen (bez bližších inf.) ● Ojedinelý výskyt

Obr. 2 *Ondatra pižmová* v Evropě (www.cabi.org)

Rozšíření v ČR: Vysazena byla roku 1905 na Starohuťském rybníku u Dobříše, na Padrt'ských rybnících v Brdech a v Opočně. Následně došlo k explozivnímu šíření, do 20 let byla po celém území ČR. Masivní nárůst populace dosáhl svého vrcholu v 70. letech 20. století, od poč. 80. let stavy početnosti klesají. V roce 2000 byla velikost populace zhruba na

15% jejího výskytu v 60. letech 20. století. Dnes je její výskyt zaznamenán na cca 96% našeho území, s výjimkou výše položených lesnatých oblastí.

Obr. 3 Výskyt ondatry pižmové v ČR - nálezová databáze AOPK ČR

Cesty zavlečení: Záměrně jako lovná zvěř či obohacení místní fauny, též kožesinové zvíře na farmy. Odtud možné úniky a dále samovolné šíření.

Popis: Délka těla 25 – 40 cm, ocas je ze stran zploštělý, lysý a drobně šupinatý, dlouhý 20 – 30 cm. Váží 1 – 1,6 kg. Hlava je poměrně malá, uši jen nepatrně vyčnívají ze srsti. Ta je kaštanově hnědá až šedohnědá, břicho je světlejší. Zvláště na hřbetě řídce vyčnívají štětínovité pesíky. Samci disponují velkými pachovými žlázami u řitního otvoru, které vylučují látku pižmového zápachu.

Obr. 4 Ocas je laterálně zploštělý a lysý. Foto: David Menke

Jako semiakvatický druh osidluje středně velké a menší rybníky, nádrže, slepá ramena řek a bažiny, u kterých je alespoň část plochy zarostlá rákosem či orobinci. Z tekoucích vod se vyskytuje v potocích s vyššími hlinitými břehy. Ideální jsou pro ni polohy do 600 m. n. m. na podzim a zjara je možné zastihnout migrující jedince i několik km od vody. Ondatra má převážně soumravnou a noční aktivitu. Obývá území o rozloze cca 0,5 ha či 0,5 km toku.

Rodiny (pár a odrůstající mláďata) žijí v pobřežních norách či výjimečně v kupkách z rostlin vysokých cca 1,5 m. U nás se rozmnožuje dvakrát do roka, ve vrhu bývá cca 5 mláďat. Ve volné přírodě se dožívá cca 3 – 5 let. Živí se převážně rostlinnou stravou, nepohrdnou ani mlži či menšími rybami.

Riziko: I přes svou značnou početnost nejsou hlášeny z území ČR významnější škody. Ondatra se stala nedílnou součástí mokřadních biotopů, kde ji v některých případech lze považovat i za užitečnou – je to významný konzument zelené biomasy v silně eutrofizovaném prostředí rybníků (rákosiny). V oblastech vysoké populační hustoty může ohrožovat stabilitu říčních břehů a rybníčních hrází (odhaduje se, že jedna ondatra přesune za svůj život při hrabání nor až 5m³ zeminy), způsobovat lokální vymizení vodních rostlin (lekníny, stulíky) a redukovat porosty rákosin, což může limitovat hnízdění vodního ptactva. V některých oblastech je ondatrám prisuzováno i vymizení populací některých mlžů

Možnosti záměny: Z vodních hlodavců se u nás vyskytuje bobr evropský (*Castor fiber*) a nutrie říční (*Myocastor coypus*), oba druhy jsou větší – bobr 90-140 cm, nutrie 40-80 cm. Bobr má navíc silně zploštělý ocas, a sice v dorzoventrálním směru. Oba zmínění hlodavci též disponují nápadně oranžovými řezáky.

Obr. 5 Nutrie říční. Foto: Linda Trunečková, Fotoarchiv AOPK ČR

Obr. 6 Bobr evropský. Foto: Grossbildjaeger

Likvidace: Odstřel či odchyt. Takto se při počáteční invazi podařilo vymýtit ondatru z Anglie. V Německu funguje 6 profesionálních lovců ondatr na plný úvazek, se sítí proškolených dobrovolníků odloví či odchytí cca 400 000 ondatr ročně. Nejvýznamnějšími predátory ondatr jsou u nás norek americký, liška obecná a výr velký.

Zdroje:

Anděra M. Gaisler J. 2012. Savci České republiky – popis, rozšíření, ekologie, ochrana. Academia, Praha, 285 pp.

Foit J., Křížanová I. 2010: Neobvyklé potravní chování ondatry pižmové. Živa 2/2010: 91.

Mlíkovský J., Stýblo P. (eds.). 2006: Nepůvodní druhy fauny a flóry ČR. ČSOP Praha, 496 pp.

Nentwig W. (ed.) 2014. Nevítaní vetřelci – Invazní rostliny a živočichové v Evropě, Academia Praha, 247 pp.

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/71816>

Obr. 1: Hannes Grobe: Muskrat [26.7.2017] Dostupné na:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Musquash_hg.jpg

Obr. 4: David Menke: Bisam am Ufer [26.7.2017] Dostupné na:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bisamratte_auf_Strand.jpg

Obr. 6: Grossbildjaeger: Tier Biber Wilhelma Stuttgart Deutschland [26.7.2017] Dostupné na:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tier_Biber_Wilhelma_Stuttgart_Deutschland.jpg